

SSF vill satsa mer på kvinnor

FORSKNINGSFINANSIERING. Av 29 så kallade strategiska forskningscentra som fått anslag av SSF, Stiftelsen för strategisk forskning, är 28 ledda av män.

– Det beror inte på att vi sållat bort kvinnorna, utan på att det funnits så få kvinnliga sökande. Anslagsformen tilltalar tydligen inte kvinnor, vilket är ett klart problem!

Det sa Lars Rask, vd för SSF, när stiftelsen besökte LU i början av maj.

Stora kraftsamlingar av typen strategiska forskningscentra har varit på modet ett tag, och fått anslag inte bara av SSF utan också av andra forskningsråd. Men nu börjar åtminstone SSF känna att det kan vara dags att prioritera andra anslagsformer.

– Dels kan det bli en övermättnad på forskningskonsortier, dels kan de stora verksamheterna bli svåra för universiteten att driva vidare när stiftelsepengarna upphör. Till det kommer jämställdhetsproblemet, sa Lars Rask.

Stiftelsen ska nu invänta resultatet av ansökningarna till andra stora offentliga anslagsgivares Linné-, Berzelius- och Vinn Excellence-stöd, som också är inriktade på stora forskarmiljöer. Om även de får en könsmässig snedfördelning kan det vara dags att tänka om.

– Då kanske SSF ska satsa mindre på strategiska forskningscentra och mer på t.ex. speciella program för kvinnor inom våra ramanslag. Ramanslagen innebär ganska stora anslag över en längre tid, men inte till stora konsortier, sa Lars Rask. Han skulle också gärna se någon form av program för ökad rörlighet mellan industrin och akademien.

LU har nu fyra nystartade strategiska forskningscentra inom förbränningsteknik, trådlös dator teknik, cancerforskning och nanoteknologi.

INGELA BJÖRCK

Årets Segersföreläsare, den italienske professorn Giacomo Rizzolatti, tillsammans med sin lundakollega Anders Björklund. FOTO: KENNET RUONA

Årets Segersföreläsning Omedvetet spegelsystem reagerar automatiskt

NEUROLOGI. När en apa ser en hand som tar ett föremål, så reagerar samma hjärnceller i apans hjärna som är aktiva när apan rör sin egen hand på motsvarande sätt. Och när en människa ser en annan människa som verkar äcklad, så aktiveras samma delar av betraktarens hjärna som är engagerade när han eller hon själv stöter på något äckligt.

– Vi har alltså ett inbyggt system för att förstå åtminstone vissa av andras rörelser och känslor. Detta sker helt omedvetet, utan att tankemekanismen är inkopplad, säger professor Giacomo Rizzolatti från Parma i Italien. Han besökte Lund som Segersföreläsare på den årliga samlingsdagen för neurovetare, Neuroscience Day.

Professor Rizzolattis apstudier gjordes på apor som fått elektroder inplanterade i hjärnan. Att man fick signaler från nervceller som aktiverades när apan grep t.ex. en banan var inget oväntat. Ingen hade däremot väntat sig att samma nervceller skulle aktiveras när apan inte fick röra sig själv, utan bara såg försöksledarens hand ta frukten. De aktiverades till och med när försöksledarens hand rörde sig i riktning mot en frukt som först varit synlig för apan, men sedan skymts.

Studierna på människor har gjorts

med s.k. fMRI, funktionell MR-teknik. De har visat att samma delar av hjärnan som aktiveras när vi känner skräck, smärta eller äckel också blir aktiva när vi ser ett ansikte som uttrycker dessa känslor.

– Detta ”spegelsystem” är en grund för empati, ett omedvetet sätt att reagera som alltså verkar vara inbyggt i oss, menar Giacomo Rizzolatti.

– Sedan finns det ju en mängd personliga erfarenheter, kulturella föreställningar, politiska och sociala krav och annat som gör att människor ändå kan behandla varandra illa. Men mord och våldsdåd är trots allt ovanliga, trots trycket till exempel i dagens miljonstäder. Och det kan nog delvis förklaras av vår inbyggda förmåga att förstå andras känslor!

Den italienske forskaren tror också att ”spegelsystemet” kan ha utgjort språkets allra första grund. Här finns det två teorier inom den vetenskapliga världen: att språket utvecklades utifrån ljud (den vanligaste teorin) och att språket utvecklades utifrån gester. Giacomo Rizzolatti tror på det senare – att hjärnans förmåga att förstå andras rörelser gjorde gesterna till det första kommunikationsmedlet, som sedan förstärktes med ljud vilka gradvis kom att utvecklas till ett eget kommunikationssätt.

INGELA BJÖRCK